

Nr 495

Av herr **Andersson** i Linköping och fru **Wallin**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 61, angående riktlinjer för förfarandet vid tillsättning av vissa lärartjänster m. m.*

I proposition nr 61 framlägges förslag angående riktlinjer för förfarandet vid tillsättning av vissa lärartjänster. En genomgående tendens i förslaget är att skoldistriktens tidigare inflytande på detta område avsevärt försvagas. Det innebär också att avgörandet mindre än tidigare kommer att baseras på en personlig kännedom om de sökande.

Ett genomförande av det föreliggande förslaget och avskaffandet av valförfarandet beträffande ordinarie klasslärare i småskolan och folkskolan ökar meritvärderingsnormernas betydelse. För både skolmän och andra framstår de nuvarande normerna såsom alltför frikostiga då det gäller värderingen av tjänståren. Yngre men betydligt bättre utbildade lärare ges icke en rimlig chans mot äldre lärare med svaga examensbetyg i fråga om såväl undervisningsskicklighet som kunskapsämnen. En reducering av tjänstårens vikt med 50 procent utgjorde en rimligare avvägning.

Såsom i propositionen framhålles måste andra synpunkter läggas på valen av skolledare. Den skickligaste pedagogen är inte alltid den dugligaste skolledaren. Förmågan att leda verksamheten i en skola och samarbeta med kolleger och myndigheter är egenskaper av speciell betydelse för dessa tjänster. Starkast gör detta sig gällande i fråga om skolchefstjänsterna. I de större skoldistrikt är ingen undervisningsskyldighet förknippad med denna tjänst, och i andra skoldistrikt är den av begränsad omfattning. När det gäller befattningshavare av detta slag med arbetsuppgifter motsvarande chefs för andra grenar av den kommunala förvaltningen, måste lämplighetsprövningen bli av annan karaktär än då det gäller en tjänst med enbart undervisningsuppgift.

Departementschefen återger med gillande skolstyrelseutredningens uttalande att »det måste ankomma på skolstyrelsen att bedöma de sökandes lämplighet för skolledarbefattningar och att skolstyrelsens uppfattning därvidlag måste tillmätas stor betydelse». Detta är förvisso en välmotiverad ståndpunkt. I varje fall i de större skoldistrikt brukar flertalet sökande vara kända av skolstyrelsens ledamöter. Självfallet måste det dock vara värdefullt att vid det slutliga avgörandet tillgodogöra sig de erfarenheter och den överblick som de centrala skolmyndigheterna har på detta område. Gällande regler för val av överlärare och kommunala inspektörer synes

vara väl avvägda. Sedan den lokala styrelsen med eget yttrande översänt ansökningshandlingarna till skolöverstyrelsen, upprättar denna ett förslag upptagande de tre enligt deras mening mest meriterade. Skoldistriktet får sedan fritt avgöra vem av de tre på förslag som bäst anses fylla kraven på en innehavare av tjänsten i fråga.

Beträffande skoldirektörerna föreslås att dessa skall förordnas av Kungl. Maj:t. Ett huvudargument för detta är att beslutet därigenom kan göras oberoende av eventuella lokala skolpolitiska gruppintressen. Härigenom blir emellertid regeringens beslut inte bara ett ställningstagande i den lokala skolpolitiska striden utan också ett djupt ingripande i den kommunala självstyrelsen. Principiellt måste detta betraktas såsom i högsta grad betänkligt. Inte heller förefaller det ändamålsenligt eller gagnande skolans intressen att en kommun påtvingas en skolchef som den ej önskar. En innehavare av en så ledande post på den kommunala förvaltningens område bör ha sin befattning såsom ett uttryck på förtroende från kommunens sida och inte genom ett centralt diktat emot kommunens vilja. Såväl principiella som praktiska skäl talar följaktligen för att skoldirektör och förste rektor tillsättes på i huvudsak samma sätt som nu sker beträffande kommunal inspektör och distriktsöverlärare.

Då de i propositionen föreslagna riktlinjerna för lärartillsättning m. m. inte helt kunnat godtas hemställes sålunda,

att riksdagen måtte uttala

att vid utfärdande av nya meritvärderingsnormer tjänst-
åren inte må tillmätas samma dominerande vikt som f. n.
gäller för folkskolans klasslärare,

att skoldirektör och förste rektor i egenskap av kommu-
nal skolchef utses på i huvudsak samma sätt som nu sker
i fråga om kommunal inspektör och distriktsöverlärare,
samt

att, därest riksdagen avvisar förslaget om kommunal till-
sättning av skolchef eller viss grupp av dem, riksdagen må
uttala, att vid tillsättning av sådan tjänst icke utan synner-
liga skäl annan må förordnas än den som av den lokala skol-
styrelsen föreslagits.

Stockholm i februari 1957

Ingemar Andersson
i Linköping

Eivor Wallin